

NEVELŐ-TANÍTÓI TEVÉKENYSÉGEK MINT SZÜKSÉGLET ÉS FELADAT AZ EGYHÁZKÖZSÉGEKBEN

Bevezető

Az előadásom alkalmával felvázolt intézményes szerkezetek elsősorban Csíkból szemlélik a Székelyföldet és az erkölcsi alapul szolgáló értékrend elsősorban katolikus, de merem remélni, hogy figyelembe véve a vidékenként, esetleg már helységeként felismerhető különbözőségeket és eltérő hagyományokat, a megfogalmazottak lefordíthatóak a többi székelyföldi történelmi Egyház mindennapjaira is.

Értékrendek

Ha figyelemmel kísérjük a médiákat, vagy akár ha csak az emberek utcai beszélgetéseit vesszük figyelembe, gyakran hallhatunk olyan megjegyzéseket, hogy nehéz időket élünk, hogy már semmi sem a régi, és nem ritkán hangoznak el olyan kijelentések is, melyek a jövőbe vetett bizalom hiányáról tanúskodnak. Függetlenül attól, hogy egész pontosan mit is takarnak ezek a kijelentések, és hogy milyen pszichikai vagy társadalmi közeg hatása alatt születnek meg, mindenképp elmondhatjuk, hogy bizonytalanságot tükröznek – sokak lába alatt megingott a talaj. Ezt a bizonytalanságot tudomásul kell vennünk, de ugyanakkor azt is, hogy a jelenségnek nem csak gazdasági vonzatai vannak, éppen ezért nem is lehet kizárólag pénzzel orvosolni. Szükség van, más tényezők mellett, a kulturális és a vallási identitás erősítésére is, szükség van arra, hogy a tanító-nevelői tevékenységek gyarapodjanak és folytonos minőségi javuláson menjenek át. A szükségessé vált erőfeszítésekből az Egyháznak is ki kell vennie a részét. Amellett, hogy felelősség hárul rá, valóban rendelkezik olyan hagyományokkal, humán erőforrással és intézményrendszerrel, amely lehetővé tesz egy érdembeli beavatkozást.

Az egyik cél, melynek érdekében tenni kell és lehet, hogy méltósággal és hatásosan reagáljunk a kor kihívásaira. Merjünk választ keresni létünk és a társadalom aktuális kérdéseire, mert van alap, amire építsünk. A múltból

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. Válogatás a II. Székelyföld Konferencia előadásáiból

tanulhatunk és kötelességünk megválaszolni a kérdéseket a hagyományok és a modern kor jellemzőinek ötvözetéből, az egyént és a közösséget tartva szem előtt. Mindenekelőtt körül kell járni azt a kérdést, hogy milyen hatással vannak a mai kor kihívásai a keresztény emberképre. Az emberi méltóság védelmét szem előtt tartva, felelőségünk, hogy minden alkalommal fölemeljük szavunkat, ha a krisztusi emberképpel és küldetéssel össze nem egyeztethető magatartást, világszemléletet látunk magunk körül. Nagyon sok olyan jelenséggel találkozunk, amelyre még nem tanultunk meg reagálni, nem tanultunk meg krisztusi módon viszonyulni. Ezeket és az ehhez hasonló kérdéseket az Egyháznak szem előtt kell tartania, nyilvánosan állást kell foglaljon velük kapcsolatban, meg kell magyaráznia azokat, és tanítania kell álláspontját híveinek. Ugyanakkor fontos helyen kell szerepeljenek ezek a témák az iskola padjaiban és a papnevelő intézetben is. Az egyház tanító-nevelő tevékenységei sokrétűek és több szinten zajlanak, de a keresztény értékrendet mindannyiszor közvetíteniük kell. Fontos egy határozott egyéni arcél kialakítása, mely nem csak a kívülállók számára teszi felismerhetőbbé a krisztushívőket, hanem támaszul szolgál a válsághelyzetekben, lehetőséget teremt arra, hogy fogódzót találjunk a krisztusi értékekben, melyeket a hagyomány megőrzött számunkra. Ilyen erkölcsi alapot jelenthet számunkra is – de a tanító-nevelő tevékenységek keretén belül elengedhetetlenül – hogy csak néhányat említsek: a tízparancsolat, a Hegyi beszéd tanításai, az irgalmasság testi és lelki cselekedetei, a Szentlélek ajándékai, de ugyanakkor a szeretetszolgálat gyakorlata és a közös egyházi ünnepek is.

Szubszidiaritás

A tanító-nevelő tevékenységek intézményes leképzésénél hasznos, ha figyelembe vesszük a szubszidiaritás elvét, mely nem szabad idegen legyen az egyházi életben sem. Ez persze nem a divatos elv kedvéért, hanem azért, mert valóban életközponitú megközelítési mód. Az a tény, hogy egy közösség dolgait a helyszínen kezelik, illetve egy egyházközség széles döntéshozó kompetenciával van felruházva, nem teszi fölöslegessé a központot. Szükség van főesperességi és egyházmegyei, mondhatnám kistérségi és regionális szinten is a tevékenységek támogatására, koordinálására és esetenként megszervezésére és levezetésére is.

Az intézményes szerkezet leképzése a mindennapi életben

Egyházközség – község vagy városnegyed (átlátható, a személyre lehet figyelni). Tevékenységi területek: általános iskolák, óvodák, AA csoport, búcsúk, kismama klub, internet-kávéház, stb.

Főesperességi kerületek – kistérségek (nagyobb entitások, de áttekinthetőek) – középiskolák, papi továbbképzők, lelki gyakorlatok, stb.

Egyházmegye – Székelyföld régió – ifjúsági és lelkiismereti találkozók, egyetem, öregotthonok, stb.

Az egyházközség

Az egyházközségben szolgálatot teljesítő személyek egyik feladata, hogy figyelemmel kísérjék a település krisztushívői körében fölismerhető igényeket, és elsősorban erre reagáljanak. Továbbá meg kell találni a módját annak, hogy hasonló érdeklődési körrel rendelkező személyek találkozhatnak, és közösen keressenek választ kérdéseikre. Meggyőződésem, hogy ez a ráfigyelés meghozza a gyümölcsét, mert könnyebben fejleszthető és kevesebb energiával tartható fenn egy olyan kezdeményezés, melyet állandóan táplál egy közösségi szükséglet.

A hívőkre való ráfigyelés természetesen nem zárja ki azt sem, hogy aktív munkával, saját meglátásuk alapján, a papok vagy tiszteletesek, valamint a szeretetszolgálatot teljesítők igyekezzenek számukra fontos, értékrend teremtő programokat ajánlani a híveknek, nem zárkózva el az Egyházon kívüli érdeklődőktől sem. Egy bizonyos egyházközség igényeitől függően számos olyan tevékenység létezik, melynek lebonyolításában az egyházközség szerepet vállalhat. Van, ahol az idősekkel való foglalkozás a legégetőbb probléma, máshol óvodát kellene indítani, esetleg egy hagyományos mesterséget újrachonosítani kívánó szakmai csoportnak lenne szüksége az egyházközség segítségére.

Minden lehetőséget meg kell ragadni, melynek kivitelezése elősegíti azt, hogy az egyházközség mint szellemi központ létezzen, és a közösség saját otthonának érezze azt.

A főesperességi kerület

Vannak olyan egyházközségek is, amelyek túl azon, hogy egy település közösségét szolgálják, központi szerepet töltenek be egy vidék életében. Az is gyakran előfordul, hogy egy bizonyos igény kielégítésére nem elég egy egyházközség anyagi ereje, szakmai háttere vagy nem rendelkezik a szükséges infrastruktúrával. Ilyen esetben főesperességi kerület szintjén, közös összefogással lehet létrehozni a szükséges intézményt, működtetni a kívánt szolgáltatást. Ilyen lehet egy felekezeti középiskola létrehozása, vagy egy továbbképző központ létesítése.

Szintén a főesperességek szintjén lenne hasznos lehetőséget találni arra, hogy több egyházközség tanulni vagy épülni, építkezni vágyó csoportjai találkozhassanak egymással, közösen vegyenek részt képzéseken és lelki gyakorlatokon. Ennek a lehetőségnek az érdekében, már az újabb építkezések tervezésénél, vagy a régi épületek felújításánál figyelembe kell venni azt a szempontot is, hogy legyen minden főesperességi kerületben legalább egy olyan egyházi létesítmény, ahol viszonylag nagyobb csoportnak is lehessen szállást és étkeztetést biztosítani, valamint lehetséges legyen a tanítás és a csoportmunka lebonyolítása. Hasznos lenne továbbá a már létező épületeket tartalmas élettel kitölteni.

Az egyházmegye

Speciális tevékenységek lebonyolításáról egyházmegyei szinten kell gondoskodni. Nem valószínű, hogy a közeljövőben a főesperességi kerületek szintjén meg lehet oldani az öregotthonok vagy speciális gondozó intézmények problémáját. Ezért egyházmegyei szinten kell, hogy létezzen néhány olyan intézmény, ahol lehetőség nyílik arra, hogy bizonyos szakterületeken az egyház szeretetszolgálatát felajánlja. Ezen tevékenységek keretében pedig elengedhetetlen az időszakos képzések, foglalkoztatások kivitelezése is. Ezeknek a feladatoknak az ellátására az egyházmegye (a régió) egész területéről érkehetnek érdeklődők és a képzésre hívatottak.

Természetesen egyházmegyei szinten kell megszervezni a papnevelést és -képzést, valamint a teológiai oktatást és a szeretetszolgálatban tevékenykedők képzését is. Ez egy nagyon fontos eleme a tanítás és nevelés témakörének, mert azon túl, hogy milyen szellem hatja át a tanító-nevelő tevékenységeket és milyen értékrendet közvetítenek ezek, valamint milyen intézményes háttér áll rendelkezésre lebonyolításukra, a harmadik legfontosabb összetevő az, hogy kik azok, akik megszervezik és lebonyolítják ezeket a tevékenységeket. Nem vagyok hívatott, hogy részletesen kitérjek arra, milyen kellene legyen ez a képzés, de szeretnék felsorolni néhány olyan szempontot, melyet nézetem szerint hasznos lenne figyelembe venni. Elsősorban fontosnak tartom, hogy a teológiai tanulmányokat közösen végezhessek olyan fiatalok, akik egymástól különböző szakmai jövőképpel rendelkeznek, továbbá lehetőségük legyen együtt tanulni a teológiai tanulmányok iránt érdeklődő diáklányokkal és más szakok diákjaival is. Nem érdektelen az sem, hogy már a kiképzés alatt viszonylag közel lehessenek a hívekhez, ily módon is elősegítve azt, hogy a képzés életközponitú legyen.

Mindezekből adódik, hogy mind gyakorlati, mind erkölcsi hasznát tartva szem előtt a papképzés székhelye az önálló Székelyföldi egyházmegye területén kell, hogy legyen, valószínűleg Csíkszereda/Csíksomlyó a legalkalmasabb hely erre a célra.

Összefoglalás

Befejezésül, néhány pontban összefoglalom az előadás főbb kijelentéseit:

A székelyföldi történelmi egyházak rendelkeznek olyan hagyományokkal, humán erőforrással és intézményrendszerrel, mely lehetővé teszi a minőségi tanító-nevelő tevékenységek megszervezését és lebonyolítását.

Gazdag erkölcsi alap és értékrend áll rendelkezésünkre a tanító-nevelő tevékenységek lebonyolításához, hogy csak néhányat említsek: a tízparan-

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. Válogatás a II. Székelyföld Konferencia előadásából csolat, a Hegyi beszéd tanításai, az irgalmasság testi és lelki cselekedetei, a Szentlélek ajándékai, de ugyanakkor a szeretetszolgálat gyakorlata és a közös egyházi ünnepek is.

A tanító-nevelő tevékenységek intézményes háttérének továbbfejlesztésénél szerepet kell kapnia a szubszidiaritás elvének is.

Kiemelt fontosságú azon személyek neveléséről és képzéséről gondoskodni, akik az egyházmegye különböző pontjain a tanító-nevelő tevékenységeket megszervezik és lebonyolítják.

Zárszó

Bármilyen is lesz a jövőnk, annak a jövőnek múltja van.

És az a múlt a mi jelenünk.

Felelősségünket ennek tudatában kell, hogy mérlegeljük.